

Italialaisuus monikansallisessa Turussa

Benito Casagrande

Perheemme taustasta

Otsikkoni on maailmoja syleilevä. Olen kuitenkin rajannut sen mikrohistorialliseksi näkökulmaksi. Tarkastelen italialaisuutta monikansallisessa Turussa kolmannen polven siirtolaisen näkökulmasta. Siirtolaisuus Italiasta Euroopan maihin on luonteeltaan erilaista kuin siirtolaisuus muihin maanosiin. Esim. Yhdysvaltoihin tapahtunut siirtolaisuus on ollut luonteeltaan pysyvämpää verrattuna Euroopan sisäisiin muuttoihin. Euroopan eri osiin muuttaneille italialaisille oli logistisesti helppoa toteuttaa paluu.

Suomessa ja tässä tapauksessa Turussa italialaisten kotoutuminen on mm. tilapäisyyden luonteesta johtuen ja toisaalta katolisen kirkon vaikutuksesta tapahtunut hitaasti, vaikka seka-avioliitot ovat tavallisia Turun italialaisten keskuudessa. Näin oli kaikkien muiden perheissä paitsi omassa perheessäni. Isoisäni ja isäni ovat menneet naimisiin italialaisen kanssa.

Toisaalta, vaikka Turku on ollut Helsingin ja Viipurin ohella kaupungeistamme kansainvälisin, suomalaiset asukkaat ovat tunteneet voimakasta ennakoluuloa ulkomaalaisia kohtaan. Se on osaltaan vaikuttanut sulautumiskehitykseen hidastavasti ja kääntänyt italialaisen yhteisön sosiaalisen kanssakäymisen enemmän sisäänpäin.

Italialaisuus on säilynyt usean sukupolven ajan etenkin perheissä, joissa italialainen vanhempi on isä. Aluksi tämä on tapahtunut siksi, että lähtö Italiasta on ollut luonteeltaan tilapäistä tai toisaalta siksi, että Suomen itsenäisyyttä on pidetty epävarmana. Useimmissa perheissä myös Italian kansalaisuus

on pidetty voimassa – myös niissä, joiden seuraavat sukupolvet ovat syntyneet Turussa.

Keskityn esityksessäni perheemme italialaisuuden historiaan, joka monella tavalla heijastaa myös muiden paikallisten italialaisperheiden historiaa. Näkökulmani on henkilökohtainen. Tähän tarkastelukulmaan antaa syvyyttä se, että Casagranden suku on asunut Turussa yli 100 vuotta, toisin sanoen nyt on syntymässä jo kuudes sukupolvi.

Eriyksen näkökulman tarkasteluuni antaa se, että perheemme kolme ensimmäistä sukupolvea ovat olleet keskeisiä toimijoita italialaisessa yhteisössä ja edustaneet myös virallisesti Italiaa. Maahan muuttanut isoisäni Antonio on ajoittain hoitanut Italian konsulin tehtäviä samoin kuin isäni Guglielmo (Wilhelm) sekä allekirjoittanut Italian kunnia-konsulina. Isoisäni tehtävä Torniossa vuonna 1917 Italian edustajana siellä tapahtuneessa sotavankien vaihdossa on ollut erittäin merkittävä tehtävä perheellemme, koska muuten isoisäni olisi joutunut Italian armeijaan, esim. Abessiniaan.

Kauan Turussa

Turussa italialainen vaikutus ulottuu kauas keskiajalle asti. Mutta merkittävä tuulahdus myös italialaisuutta tuli kuitenkin Juhana-herttuan aikaan hänen puolalaisen vaimonsa Katarina Jagellonica myötä.

Ruotsin vallan aikana maassamme ja tietenkin Turussa kävi noin kolmekymmentä italialaista, lähinnä seikkailijoita. Heistä tärkeimmät olivat Giuseppe Acerbi, joka kirjoitti kirjan – suomennettu nimellä ”Matka halki Suomen v. 1799”. Mielenkiintoinen, tosin ei tahaton yhteensattuma on se, että talo, jossa Acerbi Turun ajan vietti, on nykyään Casag-

Kirjoittaja on turkulainen arkkitehti, kasvatustieteen tohtori h.c., reservin kapteeni.

randentalo. Tässä talossa on syntynyt Suomen hotelliravintola -elinkeino Johan Seipelin toimesta.

Merkittävimmät turkulaiset italialaiset ovat alun perin torinolainen Carlo Francesco Bassi, Suomen ensimmäinen julkisten rakennusten (Rakennushallitus – Senaatti) intendentti, sekä Turun Akatemian miekkailun opettaja Gioacchino Otta, josta tuli suomalaisen voimistelunopetuksen isä. Hän on aikaisemmin esittänyt taitojaan myös Casagrandentalossa, sen entisessä Seipelin salissa.

Varhaisin italialaisasutus syntyi Turkuun Akatemiatalon rakennustöiden yhteydessä 1800-luvun alussa. Stukkatöirit (käsityöläiset) Francesco Zattini ja Gregorio Bosetti asettuivat kaupunkiin myymään rihkamaa. Zattini kuoli turkulaisena porvarina vuonna 1842.

Synnyinään Turun italialainen Nils Henrik Pinello kuuluu myös niihin merkittäviin persooniin, jotka toivat italialaisuutta Turkuun. Tästä näkyvin muisto kaupunkikuvassa on Pinellan ravintola Portahanin puistossa.

Italialaisten kulttuurivaikuttajien nimiä voisi luetella paljon, mutta siihen on minua paljon parempia asiantuntijoita. Minä keskityn oman perheeni kokemuksiin ja vaikutuksiin.

Turun italialaiset olivat yleensä kiertävien ammattien harjoittajia kuten posetiivareita ja muita musikantteja sekä kulkukauppiaita. Niin oli minunkin isoisäni Antonio Eugenio Casagrande.

Moconesi on pieni kylä Genovan kyljessä. Se on tullut tunnetuksi maailmalla siitä, että tästä kylästä on lähtöisin myös Cristoforo Colombo eli Kristoffer Kolumbus.

Isoisäni tulo Turkuun liittyy perinteeseen, joka moconesilaisilla Sardinian kuningaskunnan asukkailla oli alkanut jo 1700-luvun puolelta. He matkustivat kesäaikaan myymään rihkamaa Pohjois-Eurooppaan, aina Suomeen asti. Ensimmäinen Moconesin kylän Casagrande, Benedetto Casagrande, tuli Turkuun vuonna 1847 kuusitoistavuotiaana yhdessä kahden saman kylän pojan kanssa.

Isoisäni Antonio Casagrande syntyi vuonna 1885 Pietarissa. Hänen isänsä Amedeo Giuseppe Casagrande lähti Italiasta Moconesin kylästä 1860-luvulla Italian yhdistymisen aikaan. Amedeon tie vei Hampuriin ja sieltä Riikaan ja Pietariin, jossa isoisäni syntyi. Riista tuli kuitenkin pysyvämpi asuinpaikka, jossa isoisäni avioitui italialaisen Maria Berttinel-

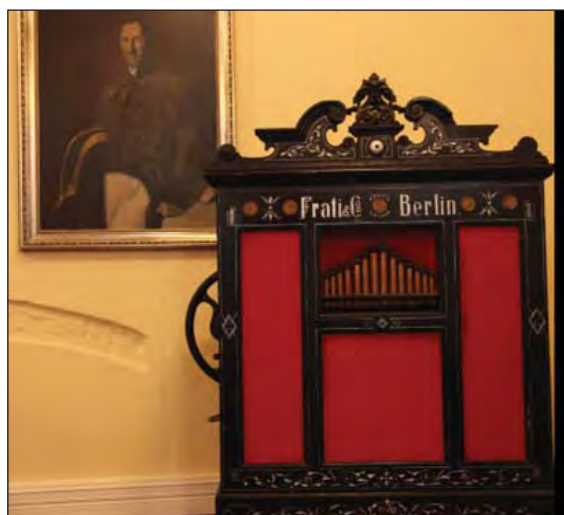
lin kanssa vuonna 1905. Tämä kertoo voimakkaasta italialaisyhteisöstä Riassa. Isäni syntyi perheen esikoisena vuonna 1908.

Riassa Antonion vanhemmat pitivät elintarvike- ja lyhyttavarakauppaa. Jonkinlaista osaa on näytelty myös posetiivi, koska Riian puhelinluettelossa Amedeo Casagrande on merkitty muusikoksi. Varmaa on, että posetiivi oli perheen omistuksessa, koska siitä on olemassa kauppakirja vuodelta 1885 sekä posetiivi.

Isoisäni Antonion vielä yksilapsinen perhe muutti Turkuun vuonna 1910. Hän aloitti liiketoimet vuonna 1911 Turussa nimellä ”Amerikkalainen Basaari” Linnankatu 3:ssa vuokrattuaan huoneiston Ingmanin rautakaupalta. Myynnissä oli rihkamaa, leluja ja soittotarvikkeita. Liikkeensä lisäksi hän teki kauppaa torilla ja markkinoilla ympäri maata.

Isoisäni oli myös ensimmäisiä, ellei peräti ensimmäinen, joka aloitti jäätelön valmistuksen ja myynnin Turussa. Alku ei kuitenkaan peri turkulaiseen tapaan ollut helppoa, koska ensimmäinen anomus luvan saamiseksi jäätelön valmistukseen ja myyntiin oli kielteinen.

1900-luvun alkupuolella italialainen siirtokunta kehittyi Turussa seuraavasti Roberto Tanzi-Albin tekemän pro gradu –tutkielman mukaan (kuva 2).

Kuva 1. Casagranden perheen hallussa oleva posetiivi.

Siirtokunnan kasvu viisivuotisleikkauksittain oli seuraava:

	italialaisia miehiä	italialaisia vaimoja	suomalaisia vaimoja	lapsia	yht.
1902	3	–	–	–	3
1907	6	1	–	1	6
1912	5	2	2	5	14
1917	8	3	2	7	20
1923	6	2	4	15	27
1928	8	4	4	20	36
1933	10	5	5	23	43

ialaisten ruokakuntien määrä on sama kuin taulusta ilmenevä
ialaisten miesten luku..Suomalaisiin vaimoihin sisältyy myös
ele di Bernardon venäläissyntyinen puoliso. Italialaisten
ten väheneminen vuosien 1917–1923 välisellä jaksolla johtui

Kuva 2. Turun italialaisen siirtokunnan kasvu vuosina 1902–1933. Lähde: Roberto Tanzi-Albi 1983 ("Turun italialainen siirtokunta").

Asenneongelmia

Turussa oli maailmansotien välisenä aikana Suomen toiseksi suurin "italialaisväestö". Virallisten tilastojen mukaan vuonna 1930 asui tai oleskeli Suomessa 278 Italian kansalaista. Näistä 155 asui Helsingissä, 42 Turussa ja 16 Viipurissa. Turussa Italialaiset olivat vuonna 1930 neljänneksi suurin vieras kansallisuusryhmä ruotsalaisten (325), saksalaisten (162) ja venäläisten (150) jälkeen. Pääosa italialaisyhteisöstä oli perintöä autonomian ajalta.

Suomalaisten ennakkoluulo italialaisia kohtaan oli voimakasta 1900-luvun alussa johtuen kulukauppiaan leimasta. Kauppa kävi kuitenkin hyvin! Isäni kommentti: "Ei täällä mitään ollut, kaikki kävi kaupaksi". Italialaiset kokivat monenlaista vastustusta. Rahatoimikunnalle jätettiin vuonna 1910 kirjelmä, jossa kotimaiset torikauppiat valittivat, etteivät kykene silloisilla vuokrilla kilpailemaan "ulkomaisen pääoman turvin" vierailta tehdastuotteilla kauppaa käyvien ulkomaalaisten kanssa.

Italialaisten halveksunta oli vuosisadan alussa Euroopassa laajaa johtuen siitä, että italialainen työvoima oli muuta halvempaa. Italialaiset kokivat myös Suomessa monenlaista halveksuntaa ja nimitelyä, joista 'posetiivari' ja 'makaroninporaajat' olivat tavallisimpia. Pilkkallinen ja huvittunut suhtautu-

minen oli Suomessa yleisempää kuin puhtaan vihamielinen.

Joka tapauksessa näistä ajoista isälleni jäi pysyvä trauma, jota hän kompensoi lapsilleen muistuttaen meitä perheen lapsia vähän väliä: "Muistakaa! Te ette ole mitään "Lötjösiä", te olette italialaisia". Koska kauppa kävi, kestettiin pilkanteko.

Italialaisen yhteisön sisällä kuitenkin paineet kasvoivat, kun ulkoinen asenneilmasto oli vähäntelevä. Tästä on esimerkkinä "italialainen sota" Turun kauppatorilla. Se koski kahden italialaisperheen (Casagrande ja Tanzi-Albi) kiistaa liiketoimista.

Ensimmäisen maailmansodan syttyminen hankaloitti italialaisten toimintaa ja kaupankäyntiä, kun tavarantoimittajien tulo Saksasta lakkasi. Suomen kansalaissoota he katsoivat sivullisina. Merkittävää on, että Turun italialaisten annettiin myös punaisten taholta olla rauhassa, eikä heidän liikkeitään tyhjennetty tai ryöstelty.

Pietarin Italian suurlähetystö kiinnostui Suomen italialaisista. Turussa järjestettiin kutsunnat, mutta vain yhden – isoisäni – turkulainen lääkäri totesi kelvolliseksi alokkaaksi. Hänkään ei joutunut armeijaan. Isoisäni oli mukana kutsunnoissa, ja hänet nimitettiin konsuliksi vaihtamaan sotavankeja Torniossa.

Isoisäni vaurastui ja vaihtoi lelukauppiiaan ammattinsa talonmistajaksi ”eläketurvakseen”. Tällä alalla hänestä tuli myös rakennussuojelun tuki, koska hän ei koskaan vapaaehtoisesti myynyt taloistaan yhtäkään. Räikein yritys oli Vuorityömiehenkadun ja Itäisen Pitkänkadun kulmassa olevien nikkarityylisten talojen kohdalla. Isoisäni kertoi, että asemakaava-arkkitehti ja suuren rakennusliikkeen omistaja pyysivät hänet kerran neuvotteluun. He esittivät isoisälleni talojen myyntiä rakennusliikkeelle. Vauhdittaakseen isoisäni myyntihaluja asemakaava-arkkitehti ilmoitti, että ellei hän myy, talot kaavoitetaan suojelluiksi. Isoisäni ei myynyt, ja nyt ne ovat aika erikoinen suojelusaareke tehokkaasti rakennetulla kadulla.

Suomen itsenäistyminen monikansallisesta Venäjämästä muutti italialaisten asemaa. Heistä tuli Suomen todella suomalaisessa yhteisössä korostetun vierasmaalaisia. Toisaalta italialaisten asema ryhmänä nousi. Suomeen perustettiin Italian suurlähetystö vuonna 1919. Lähettillään residenssiksi Italian valtio osti talon, jota valtiomuotoa pohdittaessa oli tarjottu Suomen kuninkaan asunnoksi.

Suomalaisten suhtautumisessa italialaisiin tapahtui dramaattinen muutos Benito Mussolinin noustua valtaan Italiassa.

Suomen nykyinen Suomen Espanjan-suurlähettiläs Roberto Tanzi–Albi toteaa, että fasismi otettiin enimmäkseen innostuneesti vastaan ulkoitalialaisten keskuudessa. Tämä johtui pääasiassa isänmaallisista syistä, mutta innostus oli myös tapa reagoida vallitseviin olosuhteisiin, kuten syrjintään. Tanzi-Albi on tutkinut vuosien 1924–1929 Uuden Suomen vuosikertoja ja todennut, että lehden suhtautuminen fasismiin oli varauksettoman ihailevaa: ”Fasismia pidettiin kansalais sodan jälkeisessä Suomessa uutta luovana voimana”.

Tämä vaikutti myös meidän perheeseemme, kuten etunimestänikin voi päätellä. Fasismien arvo italialaisten maineen kohottajana käsitettiin nopeasti. Suomalaisten asenne parani. Suomessa otettiin todesta Italian nousu sotilasmahdiksi ja suurvallaksi. Turun italialaisten innostus fasismiin oli isänmaallista, ei ideologista. Suomalaisen porvariston piirissä vallinnut melko laaja Mussolinin ihailu auttoi italialaisten sosiaalisen aseman nousua. Italialaiset olivat vapaita yrittäjiä, eikä heillä ollut yhteyttä työväenliikkeeseen. He olivat vähävaraisia, mutta pyrki-

Kuva 3. Konsulilakki on muisto Casagranden perheen kanalta elintärkeästä tapahtumasta.

vät pois tästä olotilasta vaurastumalla. Fasismi osaltaan auttoi siinä. Sodan jälkeen fasismista kuitenkin irtauduttiin nopeasti.

Sulautuminen suomalaiseen yhteiskuntaan

Sulautuminen suomalaiseen yhteiskuntaan oli hidasta. Siihen vaikuttivat monet tekijät. Tärkein varmaan on ollut suomalaisten torjuva asenne, joka siis on kääntänyt italialaisen yhteisön sisäänpäin. Toisaalta sulautumiseen ovat vaikuttaneet perhe-suhteet. Suomalaisten kanssa avoituneet ovat sulautuneet nopeammin kuin ne perheet, joissa italialaisuus on jatkunut avioliittojen solmimisessa. Minä edustan italialaista perhettä, jossa italialaisuus on tiukimmin pitänyt avoitumisissa pintansa, koska myös äitini on italialainen, Sylvi os. Calabrese.

Italialaisuuteen liittyy erottamattomana osana katolinen kirkko, joka on ollut tärkeä side italialaisten keskuudessa. Kirkko on sitonut italialaisen yhteisön yhteen joka sunnuntaisella jumalanpalveluksellaan ja sen jälkeisillä kirkkokahveillaan. Sosiaalisten yhteyksien tarve on näin tullut tyydytetyksi yhteisön sisällä. Tämä on tapahtunut siitä huolimatta, että papit ovat olleet aluksi hollantilaisia ja sittemmin puolalaisia.

Vaikka Suomeen asetettiin, eivät italialaiset hakenneet Suomen kansalaisuutta, toisaalta siksi, että lähtöä Italiasta oli pidetty väliaikaisena, ja toisaalta siksi, että italialaiseen identiteettiin liittyi kiinteästi

Italian kansalaisuus. Myös Suomen geopoliittinen asema Neuvostoliiton naapurina antoi italialaisille ajattelemisen aihetta; monet varautuivat palaamaan tai ainakin muuttamaan pois Suomesta aina 1950-luvun puoliväliin saakka.

Suomi oli väestöltään pieni maa, ja menestyäkseen ei ollut tarpeellista omaksua olemassa olevasta kulttuurista. Sen sijaan menestyäkseen piti innovoida ja tuoda markkinoille jotakin uutta. Yhteydet Eurooppaan ja kielitaito antoivat hyvät mahdollisuudet myyntitoiminnassa.

Italialaiset tunsivat alemmuudentunnetta kiertävän menneisyytensä vuoksi. He arvostivat koulutusta. Siksi uusille sukupolville on annettu koulutusta Italialaisen yhteisön vaurastumisen ja koulutuksen myötä. Esi-isiltä peritty italialainen identiteetti on voimistunut uudelleen taloudellisten mahdollisuuksien lisääntyessä harrastaa kulttuuria Italiassa. Tämä on osaltaan voimistanut italialaista identiteettiä huolimatta integroitumisesta suomalaiseen yhteiskuntaan.

Casagranden perheessä italialaisuus on ollut perheen tärkein identiteettitekijä neljänteen sukupolveen asti. Kaikki toiminta perheemme jäsenistössä on jollakin tavalla heijastanut italialaisuutta. Italia on ollut meille kaikille jokin ihmeellinen takaportti – varauloskäytävä! Vaikka tosiasiaa se ei ikänä olisi sellaisena toiminut, se oli henkisenä pako tienä kantaväestön ennakkoluuloja vastaan.

Koulussa

Oma lapsuuteni koulussa noudatti samaa ennakkoluulojen sävyttämää rataa kuin isäni kokema koulu-aika. Hänelle jäi kouluajastaan pysyvä trauma. Isäni jätettiin luokalle kaksi kertaa heti ensimmäisillä kahdella luokalla samassa koulussa, jossa minäkin sittemmin kävin.

Vihamielisyys fasistista nimeäni kohtaan purkautui eräessä todistuksessa saamaani kolmoseen, jonka itse koin täysin kohtuuttomaksi, koska mielestäni en ollut yhtään sen huonompi kuin leikkitoiverini Keijo Ketonen. Hän olikin Turun Sanomien omistajan poika, minä taas posetiivarin ja lelukauppiaan poika.

Vaikka kansakoulunopettajan suureksi hämmästykseksi pääsin kuin pääsinkin oppikouluun, tu-

li lukukauden alun opettajien istumajärjestyksen laatiminen minulle kauhun prosessiksi. Kuin kohtalon sormi opettajan osoitinkäsi lähestyi minua: ”Sinun nimesi?”. Kun vastasin, seurasi aina kysymys: ”Mikä?”. Kun olin toistanut, seurasi usein jatkokysymys: ”Kuinka se kirjoitetaan?”. Tulipunaisena kasvoiltani seisoin koko luokan ihmetellessä, ja yritin sopertaa kirjaimia. Lopulta opettaja sanoi: ”Tule kirjoittamaan se taululle!”. Kun sen olin tehnyt, kuului monta kertaa kysymys: ”Onko sinulla muita nimiä?”. Sitten tuli pahin. Minun oli pakko sanoa nimeni, ja lausuin sen peläten, että nimeni Guglielmo kuulostaa kuin ”kulli elmo”. Sen päälle tuli vielä Giovanni. Itse en osannut alimmilla luokilla edes kirjoittaa nimeäni oikein, vaan oppikoulun todistuksessa komeilee edelleen nimeni kirjoitettuna Guglielmo. Olin merkitty mies.

Koulunkäyntini oli enimmäkseen pelkkää painajaista. Kiusaamisen välttäminen oli pääasiallinen tavoitteeni, ja siksi olin vetäytyjä. Mahdollisimman näkymättömänä oleminen oli päätavoitteeni, ei opiskeleminen.

Toteaisinkin, että perheemme on ikään kuin 100-vuotias sopeutumisen ja erilaisuuden laboratorio. Isovanhempamme olivat kuitenkin viisaita pannaessaan kaikki muut paitsi isäni ruotsalaiseen kouluun. Rubinsteinien, Kjisikien, Svenssonien ja Mattsonien keskellä sulautuu Casagrande joukkoon helpommin kuin Lehtosten, Korhosten ja Suomisten kanssa.

Kirkko kuitenkin antoi hienon kotiutumisympäristön. Siellä kaikkien nimet olivat yhtä kummallisia. Vitsikkäänä yksityiskohtana mainittakoon valokuva, jossa seison Adolfin (Adolf Harpf) vieressä. Voimme nyt kuvitella, mitä papit ajattelivat, kun Adolf- ja Benito -nimiset pojat olivat vierekkäin.

Vihdoin valoa

Elämäni muuttui täydellisesti, kun kuin ihmeen kautta tapasin tulevan vaimoni 6.6.1960 isoveljeni häissä. Siihen asti olin ollut vetäytyvyytteni ja ujouteni takia täysin poissa tyttömärkinoilta. Nytkin ainoastaan nuoruuden ystäväni Keijo Ketosen supliikin ansiosta pystyin tutustumaan karjalaistyttöön Irmaan. Silloin kaksi siirtolaista tapasivat ja alkoi prosessi, jonka vaikutuksesta sain takaisin itsetun-

toni ja itseluottamukseni. Maailma avautui, ja kaikki yhtäkkiä oli mahdollista.

Suku ei asiaa kokenut näin, vaan koulupojan rakastuminen vanhempieni taholta koettiin koulunkäyntini lopulliseksi tuhoutumiseksi, ja alkoi raju erottamisyritys. Meidät pakotettiin salaisiin tapaisiin, ja siitähän ei seurannut muuta kuin lisää ongelmia. Lopulta monien suurten vaikeuksien jälkeen saimme toisemme vasta, kun Irma synnytti esikoisemme. Avioliittolupa vanhemmilta meille alaikäisille heltisi, kun perheemme totesi lapsen minun näköiseskeni.

Se oli elämäni alku. Kukaan läheisistämme ei olisi uskaltanut lyödä vetoa siitä, että liittomme kestää ja me selviämme kunnialla elämästämme. Ei kukaan, päinvastoin, kukaan ei halunnut koskea perhe-elämäämme pinseteiläkään. Siksi meidän oli selvittävä omillamme. Asia ei mitenkään helpottanut se, että toinen lapsi oli jo saman tien tulossa.

Kaikkien ihmetykseksi työn ohella tenttasin oppikoulun nopeaan tahtiin ja selvitin vielä tieni Teknilliseen Korkeakouluunkin kaikkien ällistellesä. TKK:n hallinnonkin sain hämmennyksen valtaan, kun valmistuin arkkitehdiksi ilman opintoapuja. Vain viimeisenä lukuvuonna saamani 2 000 markan valtion takaaman opintolainan turvin valmistuin ”oivallisesti” (= hyvin arvosanoin) arkkitehdiksi ennätysajassa 4,3 vuotta, vaikka olin töissä joka kuukausi vähintään 160 tuntia koko opiskeluni ajan.

Itsekin ihmettelimme Irman kanssa vain sitä, mikä veti meidät takaisin Turkuun Helsingistä/Espoosta, jossa minulla oli nuoren lupaavan arkkitehdin ura alkamassa. Lähtiessämme Turun kaupunki oli vaikuttanut tukahduttavalta varmaan sen ympäristön painostavuuden takia, jonka olimme yhdessä liittomme alkuaikoina kokeneet. Turku näyttäytyi kuitenkin neljän poissaolovuoden jälkeen aivan toiselta. Näimme sen nyt uusin silmin. Ennen kaikkea sen kulttuurihistorialliset arvot tulivat nyt uudella tavalla esille.

Suhteesta isääni valmistumiseni jälkeen kertoo vanha teekkarilakkini, joka on aika pahan näköisessä kunnossa. Se ei ole mennyt käyttökeltomaksi suinkaan juhliessa. Lakki joutui koville, kun isäni halusi nähdä, tunnustaako hänen oppinut poikansa isänsä lelukauppiaan ammatin julkisesti. Siksi kaikki vaput, jolloin lakkia ainoastaan olen käyttänyt, tein

Taulukko 1. Italialaisten nykyinen osuus Turussa

Turun väkiluku 2013	182 072
Ulkomaalaisten osuus	10 560
Italialaisia	109

Casagranden suku on osin alimmassa luvussa, mutta pääosin Suomen kansalaisina sen ulkopuolella.

Turun väestö 31.12.2013.

töitä isäni kanssa ilmapalloja täyttäen koko hänen elinaikansa.

Lopuksi

Kansallisbiografiassa todetaan kohdassa Casagranden suku: ”Italialaislähtöinen Casagranden suku on vaikuttanut Suomessa ja erityisesti Turussa 1900-luvun alusta alkaen. Casagrandet ovat tulleet tunnetuiksi erityisesti yritysjohtajina ja arkkitehteinä. Turun katukuvaan on eniten vaikuttanut suvun ehkä tunnetuin jäsen, arkkitehti Benito Casagrande.”

Jo lapsuudessa olen kokenut italialaisen ympäristön rikkauden, ennen kaikkea italialaisen ympäristön ikäsyvyyden merkityksen. Tätä kuvaa hyvin noin 10-vuotiaana piirtämäni akvarelli, jossa monipolvinen ympäristö vanhoine taloineen muodostaa pittoreskisti ränsistyneen, mutta turvallisen ympäristön. Olen piirtänyt kuvan, vaikka vasta 18-vuotiaana ensi kerran kävin Italiassa.

Tämä mielikuva italialaisesta elämäntavasta ja sen suhteutumisesta ympäristöönsä pittoreskilla tavalla on ollut merkittävin tekijä antaessani elämäntyöpanokseni Turun urbaanin ympäristön kehittämiseen ja muokkaamiseen. Casagrandentalo on tästä hyvä esimerkki. En kuitenkaan käsittele tässä esitelmässäni työuraani tämän enempää, enkä siinä kohtaamiani nousuja ja laskuja.

Lopuksi haluan kiteyttää keskeisen. Nykyisin italialaisuus on yhteisön vaurastumisen myötä yhä enemmän voinut suuntautua kulttuuriharrastuksiin elinkeinon harjoittamisen lisäksi. Tämä ilmenee kaksisuuntaisena kulttuurivaihtona. Olen akateemikko Tauno Nurmela kannustamana saanut aikaan ystävyyskaupunkisuhteen Turun ja Firenzen välille. Sen puitteissa on jo tapahtunut monenlaista kulttuurivaihtoa.

Myös puolisoni Irman ja minun 30-vuotishääpäivän kunniaksi olemme vuonna 1991 kustantaneet ensimmäisen Kantelettaren käännöksen italiaksi. Olemme lahjoittaneet kappaleet Italian kaikille kirjastoille. Tämä lahjoitus tehtiin juhlallisesti Italian presidentti Oscar Luigi Scalfaron Turun vierailun yhteydessä vuonna 1993. Olemme puolisoni kanssa myös käynnistäneet Turun yliopiston Italian kielen ja kulttuurin oppiaineessa toteutetun Settentrione-tiedejulkaisun kustantamisen jne.

Valitettavaa on, että menestys ei ole ainoastaan hyvä asia, vaan se on aiheuttanut italialaisessa yhteisössä Turussa kateutta ja myös vihastusta. Kateus on myös italialaisten piirissä melkoinen voima, kuten jo alussa totesin.

Tässä seminaarissa on paljon puhuttu siirtolaisen kotiutumista. Kotiutumista voidaan edistää monin täälläkin esille tulleilla tavoilla, mutta lopuk-

si haluaisin kertoa yhden tavan. Minulla on Tallinnassa asunto ja myös asumisoikeus. Hämmästykseni oli suuri, kun täytin 70 vuotta. Tallinnan kaupunki lähetti sekä kaupunginjohtajan että kaupunginvaltuuston puheenjohtajan puolesta minulle onnittelekirjeen ja kutsun raatihuoneelle vastaanotolle. Vastaanotto oli yhteinen kaikille 70 vuotta täyttäneille kaupunkilaisille, ja edisti melkoisesti uusien ystävien saamista. Turussa en kaupungin johdolta saanut edes onnittelekirjettä, vaikka kutsuin kaupungin johtajan syntymäpäiväjuhliini. Tällaisella laillisella kuohujuomaa voisi olla suuri merkitys vartuneille maahanmuuttajille.

Aivan lopuksi haluan katsoa tulevaisuuteen ja esittää vanhkana näkemyksenäni, että monikulttuurisissa perheissä, kuten minun perheessäni, kulttuurien kohtaaminen on meitä seuraavissa sukupolvissa luontevaa ja ennakkoluulotonta.

Benito Casagrande (keskellä) lahjoitti vaimonsa kanssa instituutille italiantielisen runokirjan: Kanteletar, Raccolta di liriche popolari finniche.